

Zaaknummer	171912
Portefeuillehouder	Nico Schimmel, wethouder
Voorstel	Zonnepanelen op erfgoed

Aan de raad,

1. Beslispunten

De beleidsregel 'zonnepanelen op erfgoed' vast te stellen;

2. Maatschappelijk effect

Het maatschappelijk effect is tweeledig. Het voorstel draagt bij aan de instandhouding van de waarde en de beeldkwaliteit van beschermde monumenten en gebouwen binnen beschermde stads- en dorpsgezichten én aan de verduurzaming van de gebouwde omgeving in het kader van de energietransitie.

3. Inleiding

Als gemeente hebben we ambities op het gebied van duurzaamheid en klimaat. Daarnaast koesteren we het aanwezige erfgoed en willen we hiermee op een zorgvuldige en toekomstgerichte manier omgaan. De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) heeft in mei 2020 de advieslijn 'Standpunt Zonnepanelen op rijksmonumenten'. Deze houdt in dat het wel of niet zichtbaar zijn van zonnepanelen op rijksmonumenten niet langer een beslissend criterium is, maar wel de mate waarin het beeld van het monument eventueel wordt verstoord. Op grond van de Welstandsnota Gooise Meren 2019 mogen zonnepanelen in beschermde gezichten niet nadrukkelijk zichtbaar vanuit de openbare ruimte en op monumenten niet zichtbaar vanuit de openbare ruimte (op straatniveau) worden geplaatst.

Om toepassing van de advieslijn van het rijk binnen Gooise Meren mogelijk te maken voor alle beschermingsvormen van monumenten en voor niet-monumenten in beschermde stads- en dorpsgezichten, is een beleidsregel opgesteld.

4. Concreet gevolg van dit besluit

Deze beleidsregel vormt een aanvulling op en ontheffing van de Welstandsnota Gooise Meren 2019.

5. Argumenten en onderbouwing

De beleidsregel sluit aan bij beleidsdoelstellingen voor erfgoed en energietransitie

In de Erfgoedvisie is de ambitie opgenomen om een plan van aanpak voor verduurzaming van monumenten, beeldbepalende panden en gebouwen binnen beschermde stads- en dorpsgezichten te maken, met behoud van de cultuurhistorische kwaliteit. De beleidsregel voor verruiming van mogelijkheden voor plaatsing van zonnepanelen op erfgoed is daarbij een eerste stap. Ook andere verduurzamingsmaatregelen voor erfgoed kunnen op termijn onderzocht worden.

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat ook monumenten een substantiële bijdrage zullen leveren aan de energiebesparing en schone energieopwekking.

Motie gemeenteraad

Ook geeft het voorstel reactie op en invulling aan de in 2021 aangenomen motie M21-66 over de RES 1.0, waarin onder meer wordt opgeroepen te inventariseren welke dilemma's de regelgeving

oplevert. Dat zijn bijvoorbeeld de beleving van veel gedoe, hoge kosten, gebrek aan vertrouwen en gebrek aan beleid.

Voor bewoners van monumenten en/of in beschermde dorps- of stadsgezichten die hun woning willen verduurzamen verstrekken we met deze regel de gewenste duidelijkheid.

6. Houd rekening met en onderbouwing

Regels uitgewerkt per categorie cultureel erfgoed

In Gooise Meren hebben we verschillende categorieën cultureel erfgoed:

- beschermde rijks-, provinciale of gemeentelijke monumenten
- beschermde stadsgezichten Naarden Vesting en Muiden Vesting (UNESCO)
- beschermde dorpsgezichten in Bussum: het Spiegel en Bredius.

Bij deze verschillende categorieën hebben we bij de ontwikkeling van deze regels een verschillende, genuanceerde en gespecificeerde basishouding ten opzichte van het plaatsen van zonnepanelen.

- Bij de monumenten is de gemeentelijke houding welwillend, maar bescheiden. Dit omdat de ongeveer 500 monumenten niet voor niets deze status hebben verkregen en om de waarde van deze panden zo goed als mogelijk te behouden. Het plaatsen van zonnepanelen mag alleen zichtbaar vanaf de openbare ruimte indien andere locaties op daken of op het erf niet mogelijk zijn. Bij plaatsing aan de buitenste randen van het dakvlak blijven ten minste twee dakpannen zichtbaar.
- Binnen de beschermde stadsgezichten van Muiden vesting en Naarden vesting is de gemeentelijke houding welwillend. We zien hier meer mogelijkheden en behoefte, zonder afbreuk te doen aan de waarde van de vestingen als geheel en per woning. Voor plannen niet-zichtbaar vanuit de openbare ruimte volgen we de procedure kleine plannen aan achterkanten (zie welstandnota), die, hoewel vergunningsvrij, alleen achteraf nog bekeken en beoordeeld worden op excessen. Het legpatroon dat niet-zichtbaar is vanaf de openbare ruimte mag ook in L-vorm, U-vorm of rechthoekig met een open midden (bijvoorbeeld om dakkapel heen);
- Binnen de beschermde dorpsgezichten van Bussum; Spiegel en Bredius is de gemeentelijke houding ruimhartig. Dit om dezelfde reden als de stadsgezichten, maar bovenal en meer bijzonder, omdat we in deze villawijken meer ruimtelijke mogelijkheden zien, vanwege de grotere dakoppervlakten én de grootste maatschappelijke behoefte, gebaseerd op de meeste aanvragen tot op dit moment.

De beleidsregel heeft geen negatieve gevolgen voor de Unescostatus

De beleidsregel is ook van toepassing voor panden binnen de twee rijksbeschermd stadsgezichten Vesting Naarden en Vesting Muiden. Deze gebieden maken onderdeel uit van de als Unesco beschermde Hollandse Waterlinies. Voor UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies geldt dat landschappelijke en cultuurhistorische waarden beschermd moeten worden. De provincie Noord-Holland heeft het Afwegingskader Energie Hollandse Waterlinies vastgesteld. Het afwegingskader maakt duidelijk waar ruimte lijkt te zijn voor energiewinning en waar initiatieven kunnen leiden tot een significant negatief effect op de werelderfgoedwaarden. Dit heeft men name betrekking op grootschalige initiatieven voor het opwekken zonne-energie (zonnevelden). Plaatsing van zonnepanelen in het zicht op individuele daken is derhalve niet in strijd met dit kader.

7. Duurzaamheid

De intentie om monumenten van generatie op generatie te kunnen doorgeven maakt ze per definitie duurzaam. Tegelijkertijd draagt het voorstel bij aan een duurzame wijze van energieopwekking binnen de gemeente.

8. Financiële onderbouwing

Dit voorstel heeft geen financiële consequenties voor de gemeente.

9. Participatie en communicatie

Publieksgerichte participatie heeft plaatsgevonden door de ontwerp-beleidsregel via een enquête voor te leggen aan vertegenwoordigers van erfgoed- en duurzaamheidsorganisaties, erfgoedbewoners, architecten en buurtplatforms. Daarnaast is advies gevraagd aan de CRK&E en de RCE. Dit heeft geleid tot aanpassingen van de beleidsregel.

De vastgestelde beleidsregel wordt gecommuniceerd via de gebruikelijke kanalen.

10. Uitvoering / tijdpad / evaluatie

De beleidsregel is een eerste stap in de gezamenlijke zoektocht om erfgoed te verduurzamen met behoud van de erfgoedwaarden. Door zowel de geënquêteerden als de CRKE is geadviseerd om het beleid te verduidelijken met beeldmateriaal. Dit vormt een nader uit te werken vervolgstap.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Gooise Meren,

drs. E.M. Voorhorst,
Gemeentesecretaris

drs. H.M.W. ter Heegde,
Burgemeester

Bijlage:

1. Beleidsregel Zonne-energiesystemen op erfgoed

De Raad Gooise Meren

Gelezen het voorstel 'Beleidsregel zonne-energiesystemen op erfgoed' met zaaknummer 171912 van het college van burgemeester en wethouders,

Besluit

de 'Beleidsregel zonnepanelen op erfgoed' vast te stellen;

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van de gemeente Gooise Meren, gehouden op *(datum wordt ingevuld door de griffie)*

De griffier

De voorzitter

Mevrouw drs. M.G. Knibbe

drs. H.M.W. ter Heegde